

Klima- og miljødepartementet
v/ Selma Skov Høye
seh@kld.dep.no

Vår dato 03.05.24
Deres dato: 22.03.24
Vår referanse Jon Erling Fonnøløp
Deres referanse Selma Skov Høye

Innspill til ny styringsavtale for Enova

Fornybar Norge deltok på innspillmøtet 18. april. Her er våre utdypende innspill. Fornybar Norge organiserer fornybarnæringen og vårt formål er å bidra til at Norge hurtigst mulig blir et bærekraftig nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Enova er et viktig virkemiddel for utslippskutt og effektiv energibruk, og vi takker for muligheten til å gi våre innspill.

Miljødirektoratet la 10. april fram sin rapport "Klimatiltak i Norge – kunnskapsgrunnlag 2024". Rapporten er helt tydelig på at utslippsreduksjonene går for sakte. Regjeringen har i Hurdalsplattformen satt et omstillingsmål om at klimaforpliktelsene om 55 % utslippskutt innen 2030 skal gjøres innenlands. Rapporten viser at vi ikke når dette målet før tidligst 2033 selv om alle tiltakene i rapporten gjennomføres. Det haster altså å øke farten på utslippskuttene. Samtidig advarte Miljødirektoratet mot å løse klimaforpliktelsene ved kvotekjøp og tiltak utenlands fordi det både blir dyrt og usikkert.

Fornybar Norge mener at omstillingsmålet må bestå og at vi må få fart på omstillingen i Norge. Her er Enova viktige. Men da må to hovedendringer gjøres i styringsavtalen:

For det første – må Enova støtte prosjekter i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. En stor del av potensielle utslippskutt ligger i kvotepliktig sektor. Enovas nye styringsavtale vil gjelde fra 2025-2029. Utvidelsen av kvotemarkedet, ETS2, der nye områder innlemmes, innføres i 2027/28, og da vil det ikke lenger gi mening å skille mellom støtteregulering for kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.

For det andre - Enova må tillates å støtte utslippskutt gjennom utrulling og oppskalering av moden teknologi, ikke bare teknologiutvikling og piloter. Det er bra med piloter, men det monner ikke for utslippskuttene. Selv om teknologier anses som modne er det fortsatt knyttet betydelig risiko og ekstrakostnader til å benytte dem. Oppskalering krever innovasjon og videreutvikling. Miljødirektoratet viser i sine kartlegginger at utslipp i kategorien der det er relevant med modne teknologier utgjør det største potensialet for utslippskutt fra industrien. Her er det altså et hull i virkemiddelapparatet for de største utslippskuttene. Uten støtte fra virkemiddelapparatet til slike tiltak har vi ikke sjans til å nå omstillingsmålet for 2030.

Industri- og næringsaktører trenger forutsigbare rammevilkår. Vi anbefaler at Enovas støtteprogrammer har en viss varighet som annonseres på forhånd, og at en eventuell endring og nedleggelse kommuniseres tidlig. Flere støtteprogrammer har i inneværende periode blitt fjernet på kort varsel (biogassfyllestasjoner i 2023, elbuss-ladestasjoner i 2021), dette skaper usikkerhet i markedet og hemmer investeringer.

Karbonfangst og -lagring er under utvikling i Norge og trenger fortsatt støtte fra Enova. Elektrifisering er viktigste tiltak for utslippskutt, men store deler av våre nasjonale CO₂-utslipp er ikke knyttet til energi, men til kjemiske prosesser. Det bør også stimuleres til karbonfangst fra bioenergi og avfallsforbrenning som muliggjør negative utslipp. Vi anbefaler differansekontrakter som virkemiddel for karbonfangst og -lagring.

Fornybar Norge mener Enova må ha mer fokus på energisparing/-effektivisering, også som en del av Enovas måltall. NVEs og Statnetts analyser viser økt etterspørsel etter kraft de kommende tiårene, men det tar tid å bygge ut kraftproduksjon og overføringskapasitet. Effektiv bruk av kraften vi allerede produserer er det som raskest kan frigi kraft til annen elektrifisering og samfunnsutvikling. Bygningsmassen står for 40 % av Norges totale energiforbruk. Til forskjell fra de fleste andre land er strøm hovedenergikilde i både næringsbygg og husholdninger, og 80 % av strømforbruket i bygg går til oppvarming og varmtvann. Her er det stort potensiale for innsparinger, og det er samfunnsnyttig å støtte tiltak i langt større grad enn i dag.

Norske bygninger bruker 50 TWh strøm til oppvarming samtidig som industrien alene slipper ut 20 TWh uutnyttet varmeenergi hvert år. Fornybar Norge etterlyser sterkere virkemidler til fjernvarme for utnyttelse av overskuddsvarme til oppvarming av bygg og tappevann. Overskuddsvarme kan hentes fra industri, datasenter, avfallsforbrenning og store varmepumper i avløpssystem, sjø og berggrunn. Samspill mellom energibærere gir et mer fleksibelt og robust energisystem og frigir kraft og nettkapasitet. For å kunne utnytte varmeenergi må bygningsmassen være mottakelig for varme. Det bør derfor lages støtteordninger for konvertering av eksisterende bygg med direktevirkende elektrisk oppvarming til energifleksibel oppvarmingsløsning som vannbåren varme.

Enovas støtte til energieffektiviseringstiltak hos forbrukerne må bedres og utvides. Det er mange barrierer mot energieffektivisering i husholdningene, selv om tiltak er økonomisk lønnsomme på sikt. Husholdningene betaler hvert år inn ca. 650 mill. kroner til Enova gjennom påslag på strømregningen. I inneværende avtale ligger en forpliktelse om å stille til disposisjon 300 mill. kroner pr år til husholdninger og forbrukere. Økte strømpriser har gjort at mange flere har benyttet Enovas støtteordninger de siste to årene, fra 126 mill kr utbetalt til forbrukerne i 2021 til 327 mill. kr i 2022 og 588 mill. kr i 2023. Likevel opplever de fleste husholdninger at støttenivået er for lavt til at man beslutter større tiltak for energieffektivisering, i dag er det heller slik at man benytter støtteordningen hvis man uansett planlegger å gjøre et tiltak. Vi mener at støttenivået må økes slik at det gir et reelt bidrag til å utløse investeringer. Videre må støtteordningene utvides til også å gjelde moden teknologi som etterisolering, skifte vinduer og dører, installere alle typer varmepumper osv så flere benytter seg av støtten og det gir en varig oppgradering av bygningsmassen som vil spare energi og frigjøre kraft.

Strømproduksjon fra solceller på tak og fasader er konfliktfri kraftutbygging som bør stimuleres. Lokalt produsert kraft kan ifølge NVE gi et betydelig kraftbidrag, men tross prisfall og teknologimodenhet er lønnsomheten i slike anlegg fortsatt lav. Økonomisk støtte er, ifølge NVE, det viktigste virkemiddelet for raskere utbredelse. Enovas rettighetsbaserte støtte til solceller i boligbygg bør derfor forbedres for å stimulere til økt lokal kraftproduksjon.

Når mange bygg vil levere strøm inn til nettet samtidig kan dette skape lokale nettutfordringer. Vi mener derfor Enova bør støtte innkjøp av batterier og styringssystemer i bygg som har solcelleproduksjon for lokal lagring av egenprodusert strøm, på lik linje med at det i dag gis støtte til innkjøp av akkumulatortank for termisk lagring av energi.

I oppbyggingen av norsk havvindindustri er det behov for å teste og demonstrere ulike teknologier og konsepter også i neste mandatperiode. For Enova er det pr nå mest aktuelt å støtte mindre havvindprosjekter med klart teknologifokus, eventuelt enkeltstående teknologikonsepter. I vurderingen av prosjekter bør det sees hen til Norges ledende rolle i flytende havvind, uten at teknologikonsepter innenfor bunnfast teknologi utelukkes. Innovasjoner og teknologikonsept som i vesentlig grad reduserer materialbruk og/eller bidrar til kostnadseffektive bærekraftsløsninger bør også vurderes. Fornybar Norge utelukker heller ikke en rolle for Enova dersom det blir aktuelt å realisere havvindprosjekter hvor kraften helt eller delvis brukes til å elektrifisere petroleumsinstallasjoner. Enovas støtte til demoprojekter for havvind bør derfor fortsette, og Enova bør være en del av virkemiddelapparatet for havvind også i neste mandatperiode.

Transportsektoren har stort potensial for utslippskutt, her har Enova flere gode støtteordninger, dette må fortsette. Virkemidlene må holde tritt med og drive utviklingen slik at man sørger for penger til pilotering og til skalering når tiden er inne for det innenfor de ulike segmentene i transportsektoren. Enova må også fortsette å støtte nettkostnader når det er en barriere for investering for ladeinfrastruktur, produksjon av hydrogen/nullutslippsdrivstoff til transport osv.

Enova er et avgjørende virkemiddel for å få fart på hydrogensatsingen i Norge. Her må støtten fortsette, men også her gjelder at Enova må tillates å støtte utbygging og oppskalering av moden teknologi. For å få i gang et hydrogenmarked i Norge må det gis støtte til investeringer i produksjon. Fornybar Norge støtter tildeling av differansekontrakter for hydrogenproduksjon.

Vennlig hilsen

Fornybar Norge

Øistein Schmidt Galaaen
Direktør produksjon og bærekraft

Jon Erling Fonnøløp
Næringspolitisk rådgiver